

Sección de Teatro de Ama Ata Aidoo

Núria Casado Gual
Universitat de Lleida 

<https://dx.doi.org/10.5209/afri.100105>

Traducción del prólogo de la obra de teatro *Anowa*

Pròleg d'*Anowa*

ENG *Anowa*. Prologue

Traducción de Núria Casado Gual al catalán

Personatges

Vell, Vella, que són la Boca-Que-Menja-Sal-I-Pebre

Un Home i una Dona, que no diuen ni piu

Anowa, una jove que es fa gran

Kofi Ako, el seu home, que s'expandeix

Osam, el seu pare, que fuma en pipa

Badua, la seva mare, que es queixa al principi i plora al final

Noi, un jove esclau, d'uns vint anys

Noia, una jove esclava

Panyin-Na-Kakra, un parell de nens bessons a qui els toca fer vent a una cadira buida

Trompeter

Altres Homes i Dones: esclaus, portadors, saludadores, tamborers, missatgers, homes i dones del poble

L'escenari

Llevat que els productors siguin ingenus i comptin amb un muntatge àgil, cal que l'escenari es divideixi en dues parts, o bé de forma adjacent (marcant el costat dret i esquerre de l'escena) o bé perpendicularment (dividint l'escena en escenari principal i prosceni). La segona opció és la que es manté en tot el text i per tant les sortides estan a dreta i esquerra de la part alta, i a dreta i esquerra de prosceni. El prosceni pot ser més estret (més petit) que l'escenari principal i, de fet, l'espai entre el públic i l'escenari real pot tenir aquesta funció.

Personatges

El llistat és força llarg però el text permet que un actor pugui doblar papers si és necessari.

Vestuari

Qualsevol estil de roba africana servirà mentre hi hagi una certa coherència. Si no, es podria crear tot un conjunt de vestuari de Ghana a partir dels següents elements:

ANOWA: Al començament de la Fase Ú, porta una única peça de roba de gairebé dos metres de llarg i poc més d'un metre d'ample enroscada al voltant del seu cos. Més tard, en la mateixa Fase Ú, s'afegirà una peça senzilla, que es lligarà entre el pit i la part que li fa de faldilla. En escenes següents, es pot canviar l'estil de la segona peça i posar-se-la com un xal, o la pot fer servir per expressar com se sent (si té fred, o es troba sola, o està trista), cobrint-se les espatlles i els braços. En tot cas, hauria de portar sempre les mateixes dues peces durant tota l'obra.

BADUA i VELLA: Igual que Anowa a la Fase Ú.

DONA ANÒNIMA DE LA FASE Ú: Peça de roba vella lligada que li fa de faldilla, i una brusa de cotó vella i passada de moda, segurament amb mànigues prisades i molt carregades.

KOFI: Tant a la Fase Ú com a la primera part de la Fase Dos porta roba de treball d'home. El seu vestuari consistiria en uns pantalons fins als genolls i un jersei que semblin vells i segurament amb pegats. A partir de la meitat de la Fase Dos sempre va amb roba informal d'home, per exemple, una peça llarga de cotó que li cobreix el cos, amb els extrems de la part superior units sobre l'espatlla esquerra. En la darrera part de la Fase Dos i durant la Fase Tres, el "kente" ghanès (o qualsevol tela de luxe, com el vellut o la seda) l'haurien de substituir; en aquestes escenes, hauria de dur sandàlies obertes, una cinta daurada al cap, anells, i altres joies d'or (d'or d'atrezzo!).

HOME ANÒNIM DE LA FASE Ú, NOI, I ALTRES HOMES ESCLAUS: Roba de treball d'home.

VELL I OSAM: Roba informal d'home.

II-luminació:

Un estil d'il·luminació elaborat al llarg de la funció podria resultar molt eficaç, especialment per indicar els inicis i finals d'escena, ja que això ajuda a simplificar el disseny escènic i dona velocitat al ritme de l'obra. No cal dir que el teló sempre es pot utilitzar si l'escenari és convencional.

Libació:

Es pot fer de manera realista, però només si s'executa amb naturalitat.

Música

Sempre i quan ajudin a crear l'atmosfera adequada i a explicar l'acció, les formes musicals de Ghana es poden substituir per altres músiques africanes o tradicionals d'altres orígens. L'"atenteben", que aquí pretén ser un símbol d'Anowa, és un instrument de vent únic, delicat però salvatge. El corn (fet de banya de toro) normalment és vell i es torna de color marró fosc amb sang de sacrifici. És un accessori del tamboret i un símbol del poder de l'estat, poble o grup. El corn (però mai el tamboret) s'adquiria quan algú se sentia prou ric i poderós. De fet, l'adquisició del corn era una declaració de poder. El corn cantava les lloances dels seus amos, i els seus codis eren molts semblants als dels tambors. El "fontonfrom" es pot descriure com un tambor amb so sord però de gran dignitat en una formació gran de músics.

La processó

No cal seguir les instruccions establertes. El més important és crear la impressió de gran opulència i de multituds; i el grau de sumptuositat de l'escena i tota la Fase Tres en general s'haurien d'adequar als recursos que tingui cada producció.

Final

És força possible acabar l'obra amb la sortida final d'Anowa. O es podria seguir el guió i fer que la Boca-que-Menja-Sal-i-Pebre aparegui en la darrera escena. És una tria oberta.

Pròleg

Entra la Boca-que-Menja-Sal-i-Pebre. El Vell sempre entra primer pel costat esquerre de l'auditori. La Vella per la dreta. Tots dos van en la mateixa direcció. A ella se la veu envellida, camina amb un bastó i té la veu aspra, per l'asma i per haver-se passat la vida emplenant-se la boca amb els assumptes dels altres. Comença els seus parlaments quan està a mig camí d'anada i els acaba a mig camí de tornada. Les seves entrades s'anuncien amb els cops que fa amb el bastó, i quan ella és la darrera a marxar de l'escenari, marca la sortida amb una llarga estosesgada. Mai està quieta, i sovint parla amb agitació, aixecant el seu bastó i caminant amunt i avall a la zona de prosceni. Ell és serè i més endreçat en tot. Entra sense fer soroll i marxa un cop ha dit el que havia de dir. Cap dels dos hauria d'aparèixer o moure's per l'escenari principal. Al terra hi ha un bloc de fusta on de vegades s'asseu la Vella.

Vell:

Aquí en l'estat d'Abura,
Que sens dubte és una de les millors parts de la terra
que Odomankoma, el nostre creador, ha donat a l'home,
Tot succeeix amb moderació:
El sol surt cada dia,
Però la seva escalfor rarament crema les nostres collites;
Les pluges són bones quan cauen
I Asaase Efua, la deessa de la terra, es dona
A aquells que coneixen les estacions;
Els rierols, abundants, tenen els seus moments
d'enuig, com tots els déus, i creixen,
Però pràcticament ningú recorda inundacions.
Darrere nostre, cap al nord, Aburabura,

La nostra preciosa muntanya solitària, s'erigeix amb el coll cap als cels,
 Fent-nos memòria que no tota la terra és plana.
 Al sud, Nana Bosompo, l'oceà, segueix rugint. Senyor dels
 Dimarts,
 El seu dia ha de ser sagrat. El coneixem bé, i fins i tot
 els menys aventurers poden collir els seus peixos,
 amb tan sols seure en els seus bonics arenys,
 Mentre que pels valents que llegeixen les constel·lacions,
 Les seves onades són més fàcils de muntar que els corrents d'una sèquia.
 I tu, Déu Totpoderós, i els teus hostes, avantpassats nostres,
 No diem res d'això per vantar-vos...
(Doblega els dits de la seva mà dreta com si anés a agafar una tassa, l'aixeca i representa els moviments d'una libació)
 sinó com a sincer agraïment,
 Pregant-vos a tots perquè les coses segueixin bé
 I fins i tot vagin millor.
 Però pareu bé l'orella, amics meus, perquè pugui xiuxiuejar-vos
 un secret.
 Els nostres exèrcits, per bé que ben organitzats,
 Tenen més traça per apagar focs que no pas en l'art de la guerra!
 Així que si us plau,
 Que la posteritat no jutgi amb massa amargor
 Si en un moment de perill els senyors de les nostres Cases
 Van buscar la protecció d'aquells-qui-van-venir-de-més-enllà-de-
 l'horitzó
 Contra els nostres parents del nord, més actius que nosaltres;
 Tan sols volíem una mica de pau
 Per la qual els nostres pares es van separar
 Del casal ancestral i van arribar a aquestes parts,
 Liderats pels cossos embalsamats dels Tres Ancians.
 I així i tot, hi ha un crim més gran
 Que hem heretat dels clans incorporats
 Del qual, perquè no l'oblidem quan arribi el moment,
 Aquestes fortaleeses erigides a les portes
 Del gran oceà en faran memòria als nostres fills
 I el mar en serà testimoni.
 I ara, escolteu, oh... oh, escolteu, escolteu,
 Si hi hagués algú entre nosaltres que hagués trobat una salsera qualsevol
 Per jugar-hi a sucra amb el foraster,
 Qui es queixaria?
 D'una única matriu sempre pot néixer una raça desigual;
 I els homes sempre aniran
 Allà on el soroll dels seus budells famolencs pugui ser apaivagat.
 I allà es quedaran.
 Oh, estimats meus, que no ens sorprengui doncs
 Que el benestar d'Aquest o l'Altre o el de Més Enllà
 Depenguin de la presència
 Del foraster pàl·lid que habita entre nosaltres:
 Kofi va ser, és, i serà sempre
 Un dels nostres.

Primer senyal de la Vella.

Però què direm de la nostra filla,
 La malaurada Anowa? Diguem que
 l'Anowa no és una noia qualsevol.

Vella: Aquesta Anowa és ben especial! Com totes les boniques donzelles dels contes, ha rebutjat casar-se amb qualsevol dels homes robustos que li han demanat la mà en matrimoni. Ningú sap que coi li passa!

Vell:

Una nena de vàries encarnacions,
 Escolta els seus propis contes,
 Riu dels seus propis acudits i
 Segueix els seus propis consells.

Vella: Alguns creiem que ha deixat que la seva bellesa rara li ennuvoli la visió del món.

Vell: Bella com Korado Ahima,

D'Algú-el-Fil-Delicat.
Un potet refinat
Fornejat amb cura,
I ben suau i polít
Perquè el posin en el racó d'un noble.

Badua entra per la porta de la part dreta de l'escenari i baixa a la part central de l'escena, però s'atura a uns pocs passos de prosceni i es queda mirant el Vell i la Vella.

Vella: Altres pensen que la mare Badua l'ha malcriat de manera vergonyosa. Però preguntem-ho: com és que Anowa va tan tibada? On pensa que anirà a parar, amb el seu “no ho faré, no ho faré”? Badua hauria de dir-li a la seva filla que el plançó que es trenca quan es doblega mai no creix recte.

Badua: (Esclatant de sobte i assenyalant clarament el Vell i la Vella però parlant per a ella realment) Tal vegada hagi estat culpa meva, també, però com podia fer res de bo quan el seu nom sempre estava en llavis de totes les boques que mengen pebre i sal?

Fa mitja volta enfurismada i marxa per on havia vingut. El Vell i la Vella fan veure que no l'han vist.

Vell: Però aquí està Anowa,
I també Kogi Ako.
Ara fa poc menys de trenta anys
Que els senyors de les nostres Cases
Van signar aquell tros de paper —
El Vincle de 1844, en diuen —
Lligant-nos als homes blancs
Que van venir de més enllà de l'horitzó.

Surt.

Vella: I els déus segurament castigaran Abena Badua per no deixar ballar a una dona que ha nascut per ser sacerdotessa!